

ČESKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl mimo ústní jednání a bez přítomnosti účastníků v senátě složeném z předsedy Tomáše Lichovníka, soudce Davida Uhlíře a soudce zpravodaje Jaroslava Fenyka o ústavní stížnosti stěžovatele **T. G.**, zastoupeného Mgr. Jiřím Kubalou, advokátem se sídlem Josefa Václava Sládka 35, Frýdek-Místek, proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 29. 11. 2018, č. j. 2 To 42/2018-5029, rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 23. 6. 2020, č. j. 40 T 4/2015-5281, usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. 6. 2021, č. j. 2 To 88/2020-5573, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2022, č. j. 3 Tdo 346/2022-6156, za účasti **Krajského soudu v Brně, Vrchního soudu v Olomouci a Nejvyššího soudu**, jako účastníků řízení, a **Vrchního státního zastupitelství v Olomouci - pobočky v Brně a Nejvyššího státního zastupitelství**, jako vedlejších účastníků řízení, takto:

Ústavní stížnost se zamítá.

Odůvodnění:

I.

Vymezení předmětu řízení

1. Ústavní stížností doručenou Ústavnímu soudu dne 10. 1. 2023, která splňuje všechny procesní předpoklady meritorního přezkumu stanovené zákonem č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), brojí stěžovatel proti v záhlaví vymezeným rozhodnutím Krajského soudu v Brně (dále jen „nalézací soud“), Vrchního soudu v Olomouci (dále jen „odvolací soud“)

a Nejvyššího soudu, a to z důvodu, že jimi podle stěžovatelova názoru byla porušena jeho ústavně zaručená základní práva podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), jakož i čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), princip zákazu překvapivých rozhodnutí, právo na řádné odůvodnění rozsudku, princip zákazu retroaktivity podle čl. 1 Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“), princip v pochybnostech ve prospěch podle čl. 40 odst. 2 Listiny a povinnost moci soudní ochraňovat základní práva a svobody podle čl. 4 Ústavy.

II.

Rekapitulace skutkového stavu a procesního vývoje

2. Stěžovatel byl před obecnými soudy trestně stíhán pro skutek, který měl spočívat, krátce uvedeno, v tom, že ve dnech 12. 11. 2010 až 24. 11. 2010 měl jako revizní technik vyhotovit tři zprávy o výchozí revizi elektrického zařízení ohledně fotovoltaické elektrárny (dále jen „předmětná elektrárna“) obsahující nepravdivé informace o celkovém výkonu všech tří bloků elektrárny ve výši 3,308 MW a o způsobilosti této elektrárny k bezpečnému provozu, ačkoliv věděl, že ve skutečnosti předmětná elektrárna nebyla dokončena, a provozu byla schopna až dne 28. 2. 2011 s omezeným výkonem ve výši 2 MW a tyto zprávy měl dne 29. 11. 2010 předat společnosti F. P. s vědomím, že budou použity jako podklad pro Energetický regulační úřad k vydání licence na výrobu elektřiny z fotovoltaických zdrojů ještě v roce 2010 a že bez těchto zpráv by licence nebyla vydána, tedy umožnil spoluobviněným získat neoprávněně licenci na výrobu fotovoltaických zdrojů, čímž společnosti F. P. vznikl neoprávněně nárok na garantovanou výkupní cenu ve výši 12 150 Kč za MWh po dobu dvaceti let, ačkoliv při uvedení do provozu v roce 2011 by výkupní cena představovala pouze 5 500 Kč, čímž by se za dvacetileté období tato společnost neoprávněně obohatila o částku ve výši 160 879 340 Kč, přičemž reálně vznikla poškozeným (energetickým společnostem a státu na tzv. solární dani) v období let 2011 až 2013 škoda v celkové výši 43 880 707 Kč (dále jen „předmětný skutek“).

3. Stěžovatel byl nyní nenapadeným rozsudkem nalézacího soudu ze dne 14. 12. 2017, č. j. 40 T 4/2015-4789 (dále jen „zprošťující rozsudek“), zproštěn obžaloby podle § 226 písm. b) zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, pro výše popsany skutek, ve kterém obžaloba spatřovala pomoc podle § 24 odst. 1 písm. c) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“), k zvlášť závažnému zločinu podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 5 písm. a) trestního zákoníku, zčásti dokonanému a zčásti ukončenému ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku. Poškozené nalézací soud odkázal podle § 229 odst. 3 trestního řádu na řízení ve věcech občanskoprávních. Zprošťující výrok ve vztahu ke stěžovateli odůvodnil nalézací soud, povšechně vyjádřeno, tím, že povinností stěžovatele jako revizního technika bylo pouze zkoumat bezpečnost revidovaného zařízení, přičemž tento úkol mohl splnit z technického hlediska i bez toho, aby předmětné zařízení bylo osazeno fotovoltaickými panely, neboť jejich (ne)přítomnost z hlediska závěrů revize nečinila žádného rozdílu. V rozhodné době přitom nebylo žádným závazným předpisem jednoznačně stanoveno, že by revize vyžadovala zapojení všech fotovoltaických panelů, jak konstatoval i Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 30. 3. 2017, č. j. 2 As 313/2015-492. Obžalobě se tak podle nalézacího soudu nepodařilo prokázat, že by stěžovatel úmyslně vystavil nepravdivou

revizní zprávu, na jejímž základě by následně byla vydána licence bez splnění zákonných podmínek.

4. K odvolání státního zástupce v neprospěch stěžovatele i jeho spoluobviněných tento rozsudek nalézacího soudu zrušil odvolací soud svým napadeným usnesením ze dne 29. 11. 2018, č. j. 2 To 42/2018-5029, podle § 258 odst. 1 písm. b), písm. c) trestního řádu a podle § 259 odst. 1 trestního řádu věc vrátil nalézacímu soudu k dalšímu řízení. Odvolací soud vyhověl odvolání státního zástupce v neprospěch (mimo jiné) stěžovatele, neboť dospěl k závěru, že nalézací soud vyhodnocoval důkazy jednostranně ve prospěch obviněných, nevěnoval se dostatečně důkazům vztahujícím se k dokumentaci průběhu stavby předmětné elektrárny a nepostupoval v souladu s právním názorem, že zpráva o výchozí revizi v případě licence k provozování fotovoltaické elektrárny se musí vztahovat k bezpečnosti celého energetického zařízení, tj. k souboru jeho jednotlivých částí, tedy i fotovoltaických panelů. K tomu odvolací soud odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 12. 2015, č. j. 7 As 204/2015-66. Revizní technik tak musí předmětnou zprávu zpracovat jen s nainstalovanými fotovoltaickými panely. Odvolací soud uložil nalézacímu soudu, aby si vyžádal zprávu Energetického regulačního úřadu, zda jím byly předmětné revizní zprávy chápány jako doklady potvrzující bezpečnost fotovoltaické elektrárny jako celku včetně nainstalovaných panelů a zda se v souvislosti s těmito zprávami předpokládala její celková dokončenost. Odvolací soud rovněž v bodě 22. svého usnesení vyzdvihl, že v předmětných zprávách stěžovatel nijak neuvedl, že by se tyto měly týkat pouze částí příslušných bloků, tj. že by na nich ještě nebyly nainstalovány fotovoltaické panely, naopak tyto panely neuvedl v seznamu zařízení, na kterých revize nebyla provedena, detailně popsal jejich technické parametry a neuváděl, že tyto teprve mají být nainstalovány, ale uváděl panely, které již nainstalovány jsou. Dále odvolací soud poukázal na to, že podle rozhodnutí Energetického regulačního úřadu ze dne 30. 8. 2013, sp. zn. OLP-08092/2013-ERU, o povolení obnovy řízení o udělení licence předmětné elektrárně, se s odkazem na sdělení Technické inspekce České republiky uvádí, že stěžovatel ani nebyl oprávněnou osobou revizi provést, neboť sice měl platné osvědčení, ale neměl oprávnění podle § 6a odst. 1 zákona č. 174/1968 Sb., o státním odborném dozoru nad bezpečností práce, ve znění pozdějších předpisů, které k tomu bylo u tohoto typu zařízení vyžadováno. Odvolací soud rovněž uložil nalézacímu soudu zabývat se znovu obsahem řady listinných důkazů, např. škodního protokolu ze dne 30. 11. 2010, který krátce po vydání předmětných zpráv a protokolu o převzetí díla bez závad, uvádí, že došlo omylem k zaslání jiných fotovoltaických panelů, než jaké uvádí projektová dokumentace, obsahem stavebních deníků, podle nichž byly např. ještě na konci prosince 2010 zastaveny práce pro nedodání fotovoltaických panelů, fotodokumentace, výpověďmi svědků o průběhu prací ještě v lednu 2011 atd.

5. Nalézací soud svým napadeným rozsudkem ze dne 23. 6. 2022, č. j. 40 T 4 2015-5281, uznal stěžovatele vinným ze spáchání pomoci ke zvlášť závažnému zločinu podvodu s kvalifikací uvedenou výše sub 2., za což mu uložil podle § 209 odst. 5 trestního zákoníku za použití § 58 odst. 1, odst. 5 trestního zákoníku trest odnětí svobody v délce tří let, jehož výkon podle § 81 odst. 1 trestního zákoníku podmíněně odložil na zkušební dobu v délce pěti let podle § 82 odst. 1 trestního zákoníku, podle § 73 odst. 1, odst. 3 trestního zákoníku trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu práce revizního technika na dobu sedmi let a podle § 67 odst. 1 trestního zákoníku ve spojení

s § 68 odst. 1, odst. 2 trestního zákoníku peněžitý trest ve výměře 400 000 Kč, což představovalo 400 denních sazeb po 1 000 Kč, přičemž podle § 69 odst. 1 trestního zákoníku, ve znění platném a účinném do 1. 10. 2020, mu pro případ nevykonání stanovil náhradní trest odnětí svobody v délce šesti měsíců. Poškozené s jejich nároky nalézací soud odkázal podle § 229 odst. 1 trestního řádu na řízení ve věcech občanskoprávních. Nalézací soud splnil ty pokyny odvolacího soudu, které objektivně splnit mohl (např. znovu nevyslechl stěžovatele, který výpověď odepřel) a dospěl k závěru, že stěžovatel se předmětného skutku dopustil. Skutkovými okolnostmi zakládajícími jeho trestní odpovědnost se zabýval zejména v bodech 47. až 53. svého napadeného rozsudku, přičemž svůj závěr o stěžovatelově vině založil zejména na tom, že stěžovatel skutečně neměl zvláštní oprávnění k provádění revize na zařízení typu předmětné elektrárny; že v úvodu stěžovatelem zpracované Zprávy o výchozí revizi elektrického zařízení č. 060/2010 ze dne 24. 11. 2010, předané společnosti F. P. dne 29. 11. 2010, je rukou připsáno, že revize odpovídají skutečnému stavu, včetně vložení panelů; že podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 12. 2015, č. j. 7 As 204/2015-66, musí zpráva o výchozí revizi být zpracována pouze, jsou-li fotovoltaické panely již nainstalovány, čemuž odpovídají i odborná vyjádření Českého vysokého učení technického a Vysoké školy báňské - Technické univerzity Ostrava; že z předmětných zpráv o výchozích revizích nevyplývá, že by revize nebyly prováděny i na fotovoltaických panelech, resp. že by tyto v době revize nebyly nainstalovány, naopak v nich jsou zařazeny seznamy zařízení, která revizím podrobena nebyla, ale fotovoltaické panely na nich chybí a předmětné zprávy obsahují jejich detailní technický popis, navíc v těchto zprávách jsou uvedeny i jiné typy panelů, než jaké obsahuje projektová dokumentace, tedy stěžovatel nemohl vycházet jen z ní, jak tvrdil. Z odborných vyjádření Technické inspekce České republiky a obou shora zmíněných univerzit pak vyplynulo, že výchozí revizi samy o sobě fotovoltaické panely nepodléhají. K subjektivní stránce stěžovatele nalézací soud vzal v potaz (viz zejména bod 87. napadeného rozsudku), že s ohledem na svou profesi věděl, že jím vyhotovené nepravdivé zprávy o výchozí revizi budou ostatními spoluobviněnými použity k neoprávněnému získání licence, a odkázal k tomu i na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2018, sp. zn. 3 Tdo 990/2018, podle něhož si revizní technik na konci roku 2010 musel být vědom, že jeho jednání nemá jiný smysl, než aby výsledky výchozí revizní zprávy byly použity v licenčním řízení za účelem dosažení podstatně výhodnějších výkupních cen, než jaké by náležely při reálném dokončení předmětné elektrárny až v roce 2011. K tomu nalézací soud dodal, že určitým signálem pro stěžovatele muselo být, že předchozí revizní technik nebyl ochoten předmětné zprávy zpracovat, ale toliko k nim poskytl podklady, aby získal alespoň nějakou odměnu.

6. Stěžovatel podal proti napadenému rozsudku nalézacího soudu odvolání, na jehož podkladě odvolací soud napadeným rozsudkem ze dne 22. 6. 2021, č. j. 2 To 88/2020-5573, zrušil výrok o náhradě škody, ve zbytku však zůstal napadený rozsudek nalézacího soudu ve vztahu ke stěžovateli nezměněn. Odvolací soud se zevrubně zabýval skutkovými zjištěními i právními úvahami nalézacího soudu a ztotožnil se se závěrem o stěžovatelově vině. Poukázal zejména na to, že nepravdivost stěžovatelem vyhotovených zpráv vyplývala z dalších důkazů objektivně dosvědčujících, že k instalaci fotovoltaických panelů na předmětnou elektrárnu docházelo ještě v období následujícím po jejich vydání, že předmětné revizní zprávy byly vyžádány až k výzvě Energetického regulačního úřadu, který čestná prohlášení předchozího revizního technika

nepovažoval za dostatečná, a že stěžovatel věděl, k čemu budou jím nepravdivě vyhotovené zprávy použity. K námitce, že v roce 2010 stěžovateli nemohl být znám judikaturní vývoj k požadavkům na zprávu o výchozí revizi, který se v praxi správních i trestních soudů ustálil až po roce 2013, odvolací soud reagoval tak, že již v roce 2010 stěžovateli muselo být zřejmé, že revize se týká energetického zařízení jako celku, tedy i s osazenými fotovoltaickými panely. Podle odvolacího soudu je i bez zvláštního odborného vzdělání zřejmé, že za bezpečné nelze prohlásit takové energetické zařízení, které nebylo ještě dokončeno, a ve shodě s nalézacím soudem odkázal na odborné vyjádření Českého vysokého učení technického dospívajícího k závěru, že byt' jsou fotovoltaické panely samostatným výrobkem, který výchozí revizi samostatně nepodléhá, podléhá jí způsob jejich zapojení do obvodu elektrárny. Odvolací soud poukázal rovněž na to, že předchozí revizní technik výchozí revizní zprávy odmítl vystavit a svá čestná prohlášení vydal ve dvou případech ve stejné dny, v nichž stěžovatel vydal předmětné zprávy, které měl stěžovatel k dispozici, tedy mu bylo známo, že jiný revizní technik odmítl zprávy vyhotovit. Odvolací soud také odmítl stěžovatelovu námitku, že z obsahu předmětných zpráv nevyplývá, že panely již v době revize byly nainstalovány, neboť v těchto zprávách jsou obsaženy formulace v přítomném čase o tom, pod jakým úhlem jsou panely zapojeny, jakou mají barvu a z jakého jsou materiálu a tyto nejsou uvedeny v seznamu položek, na nichž revize prováděna nebyla. Ztotožnil se i se závěry nalézacího soudu o tom, že stěžovatel jednal v úmyslu přímém. Odvolací soud také odmítl pro nadbytečnost stěžovatelovy důkazní návrhy na opětovné přečtení výše uvedených odborných vyjádření a na provedení listinného důkazu – rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2017, sp. zn. 2 As 313/2015, neboť odborná vyjádření byla již v řízení před nalézacím soudem provedena a obsah posledně uvedeného rozsudku je stranám i soudu dobře znám.

7. Stěžovatel brojil proti tomuto rozsudku odvolacího soudu dovoláním, které Nejvyšší soud odmítl svým napadeným usnesením ze dne 28. 7. 2022, č. j. 3 Tdo 346/2022-6156, podle § 265i odst. 1 písm. e) trestního řádu. Nejvyšší soud odmítl stěžovatelovu námitku tzv. opomenutých důkazů, a to ze stejných důvodů, z nichž tak učinil odvolací soud, jen k navrhovanému čtení rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2017, sp. zn. 2 As 313/2015, doplnil, že tento byl vydán v jiné věci a nijak se netýkal předmětné elektrárny, tedy stěžovatelova námitka opírající se o tento rozsudek byla právní povahy. Ani další námitky procesní povahy Nejvyšší soud nepovažoval za naplňující některý z dovolacích důvodů. K námitce nemožnosti klást stěžovateli k tíži pozdější vývoj judikatury Nejvyšší soud zopakoval základní teze své rozhodovací praxe k tzv. „solárním podvodům“ a s odkazem na ně této námitce nepřisvědčil. Připomněl, že revizní technik mimo jiné revizní zprávou stvrzuje, že dílo bylo provedeno v souladu s projektovou a technickou dokumentací, což lze učinit až po kompletaci celého díla, neboť i způsob zapojení samostatných výrobků, které revizi nepodléhají, může být z hlediska bezpečnosti zařízení jako celku podstatný, např. s ohledem na možnou nekompatibilitu. I skutkový závěr nalézacího a odvolacího soudu, že z obsahu předmětných zpráv v rozporu s realitou jednoznačně plyne, že revize proběhla až poté, co byly všechny fotovoltaické panely nainstalovány, Nejvyšší soud převzal. Ani předpoklady pro aplikaci zásady subsidiarity trestní represe, jíž se stěžovatel dovolával, Nejvyšší soud neshledal. Stěžovatel totiž významně napomohl ke způsobení škody mnohonásobně převyšující hranici škody velkého rozsahu a nedbal důvěry vložené do něj

jako do někoho, kdo disponoval osvědčením k provádění revizí, přičemž značná míra benevolence byla vůči němu vynaložena při ukládání trestu.

III.

Argumentace stěžovatele, ostatních účastníků řízení a vedlejších účastníků řízení

8. Stěžovatel v ústavní stížnosti shrnul splnění procesních předpokladů jejího věcného posouzení, stručně rekapituloval předchozí procesní průběh, vytyčil hlavní body své argumentace a tyto následně rozvedl. Proti napadeným rozhodnutím namítá: 1) porušení zákazu retroaktivity; 2) nedostatečné vypořádání se s touto námitkou Nejvyšším soudem; 3) porušení zásady subsidiarity trestní represe; 4) nesprávná skutková zjištění; 5) nedoručení vyjádření nejvyššího státního zástupce stěžovateli; a 6) opomenuté důkazy. Jádra těchto jeho jednotlivých námitek lze vystihnout následovně:

9. Ad 1) stěžovatel považuje za klíčovou otázku, zda fotovoltaické panely musely být při výchozí revizi fotovoltaické elektrárny nainstalovány a zda na nich také musela být provedena revize. V době předmětného skutku stěžovatel zastával názor, že tomu tak být nemusí, a ve zprošťujícím rozsudku mu nalézací soud dal zapravdu. Až poté došlo k odklonu soudů při řešení této otázky s odkazem na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. j. 7 As 205/2015-66 z roku 2015 (*sic!*). Stěžovatel s odkazem na nálezy Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 611/01 ze dne 13. 6. 2002 (N 75/23 SbNU 253), sp. zn. IV. ÚS 215/94 ze dne 8. 6. 1995 (N 30/3 SbNU 227) a sp. zn. Pl. ÚS 21/96 ze dne 4. 2. 1997 (N 13/7 SbNU 87; 63/1997 Sb.) prezentuje úvahu, že vyvození jeho trestní odpovědnosti brání zákaz retroaktivity, který se podle jeho mínění nevztahuje pouze na právní předpisy, ale rovněž na jejich výklad. Jednání dříve nezávadné nelze nově a zpětně považovat za závadné, dokonce bez jakékoliv změny právní úpravy. Stěžovatel je názoru, že tento závěr je třeba vztáhnout i na výklad technických norem a že v době, kdy se měl dopustit předmětného skutku, nevěděl a vědět nemohl, že jednou jeho jednání bude považováno za trestné. Stěžovatel k povaze technických norem připomíná nálezy sp. zn. Pl. ÚS 40/08 ze dne 26. 5. 2009 (N 120/53 SbNU 501; 241/2009 Sb.) a dovozuje z něj, že pokud by měla být trestní odpovědnost vyvozena na základě české technické normy, je třeba s ní nakládat stejně jako s právním předpisem včetně zákazu retroaktivity. V době předmětného skutku neexistovala závazná norma upravující rozsah a postup při revizích, nepanovala jednota ohledně výkladu technických norem, a to ani v akademických kruzích, stěžovatel přitom byl pouze prostým revizním technikem. I sám Nejvyšší soud v usnesení ze dne 25. 5. 2022, sp. zn. 3 Tdo 347/2022, jímž byla zrušena napadená rozhodnutí nalézacího a odvolacího soudu ve vztahu k jedné ze spoluobviněných stěžovatele, připustil s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2017, sp. zn. 2 As 313/2015, že v době předmětného skutku byla problematika náležitostí revizí fotovoltaických elektráren natolik složitá a neustálená, že ani v době vydání tohoto rozhodnutí na ní nebyla mezi předními znaleckými ústavy shoda. Stěžovatel shrnuje, že při revizi učinil vše, co považoval za správné, jednal podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, a tedy vědomě nevydal žádnou nepravdivou zprávu. Fotovoltaické panely považoval za samostatné výrobky, které byly homologovány a které nevyžadovaly zvláštní vlastní revizi. V souladu se zásadou (*sic!*) *in dubio pro reo* tedy stěžovatel měl být zproštěn obžaloby tak, jako ve zprošťujícím rozsudku.

10. Ad 2) stěžovatel poukazuje na to, že Nejvyšší soud k této jeho námitce toliko konstatoval, že je mu známa z jeho rozhodovací praxe, a tedy že je již judikaturně řešena. Opomněl se však jakkoliv zabývat tím, co po něm stěžovatel žádal, tedy možností prosadit odlišné posouzení. Nejvyšší soud ani neuvedl, jakou povinnost měl stěžovatel porušit.

11. Ad 3) stěžovatel staví do popředí zásadu subsidiarity trestní represe. Podle jeho mínění mu nelze přičítat následky jednání jiných osob, o kterých neměl ani ponětí, ale je zapotřebí jeho jednání izolovat. Jako revizní technik se stěžovatel živil mnoho let, nikdy se nedopustil žádného profesního pochybení, je to jediný zdroj příjmů, který si nemůže dovolit ohrozit, a proto z pohledu společenské odplaty postačovala toliko soukromoprávní odpovědnost. Stěžovatel odkazuje na komentářovou literaturu, z níž dovozuje, že uplatněním toliko soukromoprávní odpovědnosti by bylo dosaženo všech účelů vyvození odpovědnosti, tedy reparačního a preventivního, přičemž represivní funkce není zapotřebí, neboť od předmětného skutku uplynulo již 12 let, přičemž promlčecí doba trestní odpovědnosti by činila 15 let. S plynutím času slábne potřeba společenské reakce na daný skutek, stěžovatel se po tuto dobu žádného dalšího trestného činu nedopustil, tudíž i represivní funkce trestního práva, tj. zabránění v další trestné činnosti, byla naplněna, a stěžovatel byl toliko pomocníkem.

12. Ad 4) se stěžovatel ohrazuje proti vyjádření Nejvyššího státního zastupitelství, že stěžovatel věděl o tom, že jiný revizní technik odmítl provést revizi z důvodu nedokončenosti předmětné elektrárny, z čehož se dovozuje stěžovatelův úmysl. Stěžovatel to popírá, neboť z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2022, sp. zn. 3 Tdo 347/2022, se podává, že tento jiný revizní technik uvedl, že ačkoliv tak byly označeny, nešlo o revizní zprávy, ale o pouhá čestná prohlášení, o nichž nepředpokládal, že by někým mohly být použity jako revizní zprávy a že by na to stavební úřad vůbec reagoval. V tomto usnesení navíc Nejvyšší soud připustil, že nároky na obsah revizních zpráv byly v dané době nejasné, což podle stěžovatele je třeba vztáhnout i na jeho případ. Nejvyšší soud také z těchto dokumentů vyvodil, že tento svědek neměl žádný problém osvědčovat skutečnosti neodpovídající reálnému stavu věci a že tyto dokumenty je zapotřebí považovat za revizní zprávy, jejichž detailní písemné zpracování mělo být vyhotoveno až s časovým odstupem. I kdyby stěžovatel tyto zprávy měl k dispozici, je v nich deklarováno, že elektrické zařízení je z hlediska bezpečnosti schopno provozu, takže by z nich nemohl seznat, že je něco v nepořádku.

13. Ad 5) stěžovatel tvrdí, že mu vyjádření Nejvyššího státního zastupitelství nebylo řádně doručeno, takže k němu nemohl uplatnit právo na repliku, ačkoliv závěr Nejvyššího soudu na něm byl jednoznačně založen.

14. Ad 6) stěžovatel vytýká obecným soudům, že zamítly pro nadbytečnost jeho důkazní návrhy (odborná expertiza Vysokého učení technického, Ústavu elektroenergetiky, odborné vyjádření Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava, a zmíněný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 3. 2017, sp. zn. 2 As 313/2015), jimiž měla být prokázána jeho nevina, zejména s ohledem na panující nejednotu a nejednoznačnost požadavků na technické revize v době předmětného skutku. Odvolací soud uvedl, že s posledně odkazovaným rozsudkem se argumentačně vypořádal, aniž by jej musel provést, podle stěžovatelova soudu tak však neučinil.

Nejvyšší soud tento postup aproboval s tím, že nebylo nutno tyto důkazy provádět, ale pouze poukázat na jejich závěry a navázat je na nynější případ. Takový postup podle stěžovatele ale nemůže být správný, neboť jím dochází k popření smyslu dokazování.

15. Ústavní soud si vyžádal vyjádření ostatních účastníků řízení a vedlejších účastníků řízení, jakož i spisový materiál, z něhož ověřil průběh řízení tak, jak byl zrekapitulován výše.

16. Nálezací soud odkázal na odůvodnění svého napadeného rozsudku.

17. Odvolací soud konstatoval, že stěžovatel uplatňuje v ústavní stížnosti námitky, s nimiž se odvolací soud vypořádal v odůvodnění svého napadeného usnesení, na které proto odkázal a ve stručnosti shrnul důvody pro závěr o jeho vině. Navrhl, aby Ústavní soud ústavní stížnost odmítl, neboť k porušení práv stěžovatele podle čl. 36 odst. 1 Listiny ani čl. 6 Úmluvy napadeným usnesením odvolacího soudu nedošlo.

18. Nejvyšší soud v první řadě odkázal na odůvodnění svého napadeného usnesení, připomněl meze stěžovatelem uplatněných dovolacích důvodů, stručně u jednotlivých stěžovatelových námitek odkázal na pasáže svého odůvodnění, které je vypořádávající, a k námitce 5) upozornil, že stěžovateli byla výzva k replice k vyjádření Nejvyššího státního zastupitelství řádně doručena dne 25. 4. 2022, což doložil i kopií doručky do datové schránky jeho obhájce, avšak stěžovatel práva repliky nevyužil.

19. Vrchní státní zastupitelství v Olomouci – pobočka v Brně se prostřednictvím náměstka vrchního státního zástupce vyjádřilo tak, že s napadenými rozhodnutími souhlasí a že stěžovatelem uplatňované námitky byly v jejich odůvodněních náležitě vypořádány.

20. Obdobně se za Nejvyšší státní zastupitelství vyjádřil i náměstek nejvyššího státního zástupce. Ten v postupu obecných soudů neshledal žádná vybočení z mantinelů ústavního práva. Povinnost stěžovatele vypracovat revizní zprávu s ohledem na celé energetické zařízení byla dána již před vydáním prvního rozsudku Nejvyššího správního soudu k této věci, ve stěžovatelově případě vyplývala z čl. 4.1 České technické normy ČSN 33 1500, na kterou stěžovatel ve svých revizních zprávách sám odkazuje. Namítá-li stěžovatel retroaktivní aplikaci judikatury, jde ve skutečnosti o tzv. retrospektivní působení judikatury, resp. o incidentní retrospektivitu judikatury, která se uplatňuje v zemích kontinentálního práva. Pozdější judikatura se tak uplatňuje i na všechna teprve probíhající řízení, výjimkou je jen ochrana právní jistoty a legitimního očekávání, avšak v nynější věci nenastala žádná z předvídaných okolností výjimečné povahy, která by umožňovala zpětně právní názor neuplatnit. Správně obecné soudy vyhodnotily i nedůvodnost stěžovatelových námitek opomenutých důkazů, jakož i neaplikování zásady subsidiarity trestní represe. Co se týče nedoručení vyjádření Nejvyššího státního zastupitelství k replice, toto nemělo v nynější věci tak zásadní charakter, jako tomu bylo např. ve věci rozhodnuté nálezem sp. zn. I. ÚS 3235/15 ze dne 26. 4. 2016. Kontradiktornost a rovnost účastníků řízení ve smyslu čl. 36 odst. 3 Listiny tak materiálně deformovány nebyly. Náměstek nejvyššího státního zástupce tak navrhl ústavní stížnost odmítnout, nebo zamítnout.

21. Ústavní soud zaslal tato vyjádření ostatních účastníků řízení a vedlejších účastníků řízení stěžovateli k replice. Stěžovatel tohoto práva využil a k vyjádřením ostatních účastníků a vedlejších účastníků řízení zaujal odmítavé stanovisko souladné s argumentací v jeho ústavní stížnosti, již v podstatě toliko zopakoval. K výtkám, že pouze předkládá znovu námitky, které uplatnil již při své obhajobě v trestním řízení před obecnými soudy, uvedl, že tak učinil proto, že se s nimi obecné soudy dostatečně nevyřádaly. Uvedl také, že nikdy nepopřel, že v době provedení předmětných revizí nebyla předmětná elektrárna kompletně osazena, ale že tím nepostupoval v rozporu s právními předpisy ani technickými normami, a tuto námitku dále rozvíjí ve stejném duchu, jako ji prezentoval již v ústavní stížnosti, opíraje se zejména o závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2017, sp. zn. 2 As 313/2015. K námitce nejvyššího státního zastupitelství, že stěžovatel věděl, že jiný technik provedení revizí odmítl, uvedl, že mu bylo známo pouze to, že revizní zprávy mají být použity pro kolaudační řízení, nikoliv pro řízení licenční, přičemž odkázal na svou výpověď před nalézacím soudem, z níž vyvozuje, že tato skutečnost nebyla prokázána, a proto nebyla prokázána ani jeho subjektivní stránka, tedy se předmětného trestného činu nemohl dopustit. Zopakoval rovněž svou námitku, že v roce 2010 nemohl vycházet z judikatury z roku 2015. Vyjádřil rovněž přesvědčení, že v trestním řízení retrospektivní působení judikatury nemůže být v trestním právu užito ve vztahu k dovozování trestní odpovědnosti. Nemůže-li zpětně kriminalizovat určité jednání právní norma, tím méně tak může učinit judikatura.

22. Stěžovatel kromě toho adresoval Ústavnímu soudu žádost o zaslání přílohy k vyjádření Nejvyššího soudu. Ústavní soud této žádosti nevyhověl, neboť ve vyžádaném spisovém materiálu ověřil, že tato doručka ve spisu obsažena byla, přičemž pokud se stěžovatel rozhodl namítat před Ústavním soudem i nedoručení vyjádření nejvyššího státního zástupce, měl před podáním ústavní stížnosti nahlédnout do spisu, aby si ověřil všechny rozhodné skutečnosti, což učinit i mohl. Vyhovění jeho žádosti by tak řízení toliko zatížilo nadbytečnými průtahy a vedlo by pouze k tomu, že by si stěžovatel pro sebe ověřoval dokument, který by stejně v posledku musel ověřit Ústavní soud. Kromě toho zaslal Nejvyšší soud stěžovateli fotokopii doručky Ústavnímu soudu v elektronické podobě, a proto byla stěžovateli přístupná z aplikace NaSpis (dostupné z: <https://naspis.usoud.cz>), jejíž součástí jsou všechny doručené dokumenty, které byly Ústavnímu soudu doručeny v elektronické podobě (viz § 58a odst. 2 rozhodnutí pléna Ústavního soudu ze dne 16. 3. 2004, č. Org. 27/04, ve znění rozhodnutí ze dne 28. 8. 2018, č. Org. 36/18, úplné znění kancelářského a spisového řádu od 1. 8. 2018, dostupného z: https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/ustavni_soud_www/Vnitri_predpisy/Aktualni/Org_36-18_uplne_zneni_KSR_k_19_2018.pdf).

IV. Posouzení Ústavním soudem

23. Pravomoc Ústavního soudu v řízení o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí orgánu veřejné moci je založena ustanovením čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy jen tehdy, jestliže tímto rozhodnutím došlo k zásahu do ústavně zaručených práv a svobod. Jakékoliv jiné vady takového rozhodnutí se nachází mimo přezkumnou pravomoc Ústavního soudu, a tomu je tak zapovězeno se jimi zabývat. Ústavní soud totiž

nestojí nad ústavou, nýbrž podléhá stejné povinnosti respektovat ústavně zakotvenou dělbu moci, jako kterýkoliv jiný orgán veřejné moci. Proto se musí důsledně vystříhat svévole a bedlivě dbát mezi svých pravomocí, svěřených mu Ústavou. Jinak by popřel samotný smysl své existence jakožto soudního orgánu ochrany ústavnosti. V řízení o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí orgánu veřejné moci je tak Ústavní soud povinen vždy nejprve zkoumat, zda jsou ústavní stížností napadená rozhodnutí způsobilá k vlastnímu meritornímu přezkumu, tedy zda těmito rozhodnutími vůbec mohla být porušena ústavně garantovaná práva či svobody stěžovatelů. Pakliže Ústavní soud dospěje k závěru, že tomu tak není, musí ústavní stížnost odmítnout dle ustanovení § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu.

24. Ústavní soud po seznámení se s obsahem ústavní stížnosti a jejích příloh dospěl k závěru, že v nynějším případě takto postupovat nemůže, ale musí si obstarat další podklady a vyjádření (viz část III. tohoto nálezu) a rozhodnout o ní nálezem. Důvodem je stěžovatelova námitka 1), tedy že stěžovatel byl odsouzen za jednání, které v době, kdy se jej měl dopustit, nebylo trestné. Stěžovatel v ústavní stížnosti přesvědčivě demonstroval, že otázka povinností revizního technika v době předmětného skutku při zpracování zpráv o výchozí revizi před zahájením provozu fotovoltaické elektrárny nebyla zcela jednoznačná, respektive že v ní docházelo časem k určitým judikaturním posunům, což vyplývalo i z příloh ústavní stížnosti. Ústavní soud se tedy zabýval tím, zda v nynější věci odsouzením stěžovatele za předmětný skutek nedošlo k porušení čl. 40 odst. 6 Listiny, čl. 39 Listiny a v návaznosti na ně čl. 36 odst. 1 Listiny.

V.

Obecná východiska

25. Podle čl. 36 odst. 1 Listiny se každý může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu. Podle čl. 39 Listiny jen zákon stanoví, které jednání je trestným činem a jaký trest, jakož i jiné újmy na právech nebo majetku, lze za jeho spáchání uložit. Podle čl. 40 odst. 6 Listiny se trestnost činu posuzuje a trest se ukládá podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán. Pozdějšího zákona se použije, jestliže je to pro pachatele příznivější.

26. Ačkoliv čl. 40 odst. 6 Listiny specificky zapovídá retroaktivitu jen v trestním právu hmotném [srov. např. nález sp. zn. IV. ÚS 158/2000 ze dne 22. 1. 2001 (N 12/21 SbNU 91)], Ústavní soud považuje zákaz retroaktivity právních norem za součást pojmu právního státu ve smyslu čl. 1 Ústavy, jehož funkcí je ochránit důvěru v právo, umožnit adresátům právní normy bezpečně určit, jaké jednání je zakázáno, ještě předtím, než je učiní [srov. např. nález sp. zn. Pl. ÚS 21/96 ze dne 4. 2. 1997 (N 13/7 SbNU 87; 63/1997 Sb.) či nález sp. zn. III. ÚS 611/01 ze dne 13. 6. 2002 (N 75/26 SbNU 253)]. Explicitní vymezení každé možnosti retroaktivního použití právní normy v právním řádu má z ústavněprávního hlediska za účel také vyloučit možnost retroaktivní aplikace takové normy v důsledku jejího retroaktivního výkladu [nález sp. zn. Pl. ÚS 22/13 ze dne 12. 11. 2013 (N 185/71 SbNU 221; 22/2014 Sb.), bod 21.].

27. Ústavní soud však od retroaktivní aplikace právních norem důsledně odlišuje tzv. retrospektivní působení judikatury, při němž se zásadně použije model incidentní

retrospektivity, tj. uplatnění nového právního názoru při dotváření práva na všechna již zahájená i budoucí řízení bez ohledu na to, kdy došlo ke skutečnostem, které tvoří skutkový základ sporu, nejsou-li výjimečně dány zvláštní důvody, pro něž převažuje potřeba přiznat ochranu legitimnímu očekávání dotčených jednotlivců a předvídatelnosti soudního rozhodování [srov. např. nález sp. zn. IV. ÚS 3500/18 ze dne 10. 12. 2019 (N 208/97 SbNU 238); nález sp. zn. II. ÚS 1955/15 ze dne 8. 12. 2015 (N 208/79 SbNU 373); nález sp. zn. IV. ÚS 334/11 ze dne 26. 11. 2012 (N 194/67 SbNU 329), nález sp. zn. III. ÚS 2822/07 ze dne 19. 3. 2009 (N 63/52 SbNU 617) či nález sp. zn. III. ÚS 619/06 ze dne 12. 2. 2009 (N 24/52 SbNU 227)]. Jakkoliv je stabilita soudního rozhodování významnou ústavní hodnotou, nelze vyloučit jednou provždy ani vývoj, ale ani změnu dosavadní judikatury; mělo by k ní však vždy být přistupováno velmi obezřetně a zdrženlivě [srov. např. nález sp. zn. III. ÚS 1275/10 ze dne 22. 12. 2010 (N 253/59 SbNU 581), nález sp. zn. IV. ÚS 2170/08 ze dne 12. 5. 2009 (N 117/53 SbNU 473), nález sp. zn. III. ÚS 117/07 ze dne 20. 6. 2007 (N 104/45 SbNU 429) či nález sp. zn. IV. ÚS 613/06 ze dne 18. 4. 2007 (N 68/45 SbNU 107)].

28. Významné pro vyvážení těchto zájmů je zejména to, zda změna přístupu soudní praxe k určité otázce byla pro dotčené jednotlivce předvídatelná [srov. např. nález sp. zn. III. ÚS 2279/19 ze dne 2. 6. 2020 (N 112/100 SbNU 282)], přičemž ochrana legitimního očekávání může převážit také tehdy, jestliže v době rozhodných skutečností byla judikatura obecných soudů rozkolísaná či trpící dlouhodobě výkyvy do protichůdných poloh [srov. např. nález sp. zn. II. ÚS 996/18 ze dne 4. 6. 2019 (N 105/94 SbNU 282) či nález sp. zn. II. ÚS 3/10 ze dne 5. 9. 2012 (N 148/66 SbNU 245)]. Při změně právního názoru je rovněž povinností obecných soudů činit ji k tomu určeným procesním postupem a s náležitým argumentačním vypořádáním potřeby takové změny [srov. např. nález sp. zn. II. ÚS 2156/18 ze dne 5. 2. 2019 (N 20/92 SbNU 209), nález sp. zn. II. ÚS 2571/16 ze dne 8. 11. 2016 (N 214/83 SbNU 391) či nález sp. zn. II. ÚS 566/05 ze dne 20. 9. 2006 (N 170/42 SbNU 455)]. Legitimního očekávání se však nemůže dovolávat jednotlivec, které je opírá o zjevně excesivní a ojedinělý právní názor objevivší se v judikatuře dílem náhody v době, kdy probíhá řízení [srov. např. nález sp. zn. II. ÚS 2234/10 ze dne 9. 8. 2013 (N 145/70 SbNU 353)]. Všechna tato východiska platí zásadně i pro oblast trestního práva srov. např. nález sp. zn. IV. ÚS 767/21 ze dne 20. 7. 2021 či nález sp. zn. III. ÚS 3255/13 ze dne 19. 6. 2014 (N 128/73 SbNU 925)].

29. Podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy má každý právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu. Rozsudek musí být vyhlášen veřejně, avšak tisk a veřejnost mohou být vyloučeny buď po dobu celého nebo části procesu v zájmu mravnosti, veřejného pořádku nebo národní bezpečnosti v demokratické společnosti, nebo když to vyžadují zájmy nezletilých nebo ochrana soukromého života účastníků anebo, v rozsahu považovaném soudem za zcela nezbytný, pokud by, vzhledem ke zvláštním okolnostem, veřejnost řízení mohla být na újmu zájmům spravedlnosti. Podle čl. 7 odst. 1 Úmluvy nesmí být nikdo odsouzen za jednání nebo opomenutí, které v době, kdy bylo spácháno, nebylo podle vnitrostátního nebo mezinárodního práva trestným činem. Rovněž nesmí být uložen trest přísnější, než jaký bylo možno uložit v době spáchání trestného činu.

30. ESLP považuje požadavky čl. 7 odst. 1 Úmluvy za splněny, pokud jsou trestný čin i jeho právní následky jasně definované zákonem, což může být naplněno jak jednoznačným zněním právního předpisu, tak i tehdy, jestliže toto musí být doplněno znalostí judikatury či vyžádáním si pomoci od právního profesionála (srov. např. rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 21. 10. 2013 ve věci *Del Río Prado proti Španělsku*, stížnost č. 42750/09, bod 79.; rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 28. 8. 2018 ve věci *G. I. E. M. S. R. L. a další proti Itálii*, stížnosti č. 1828/06, 34163/07 a 19029/11, bod 242.). Příslušná právní úprava rovněž musí být svému adresátovi dostupná a předvídatelná (srov. např. rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 29. 3. 2006 ve věci *Achour proti Francii*, stížnost č. 67335/01, bod 42.; rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 15. 11. 1996 ve věci *Cantoni proti Francii*, stížnost č. 17862/91, bod 29.; či rozsudek ESLP ze dne 18. 10. 2022 ve věci *Mørck Jensen proti Dánsku*, stížnost č. 60785/19, bod 43.), přičemž požadavky na aktivní zjištění potřebných informací samotným adresátem dotčené normy se mohou zvyšovat v případě, že jde o profesionála, který v dané oblasti má zvláštní povinnost k obezřetnosti (srov. např. rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 20. 10. 2015 ve věci *Vasiliauskas proti Litvě*, stížnost č. 35343/05, bod 157.; rozsudek ESLP ze dne 22. 1. 2013 ve věci *Camilleri proti Maltě*, stížnost č. 42931/10, bod 38.; či rozsudek ESLP ze dne 29. 10. 2013 ve věci *Varvara proti Itálii*, stížnost č. 17475/09, bod 56.).

31. Vývoj judikatury považuje ESLP za přirozený a nutný jev, který se do rozporu s čl. 7 odst. 1 Úmluvy nedostává, jestliže se děje v demokratickém a právním státě proto, že si to žádá nejasnost zákona či změna společenských poměrů (srov. např. rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 22. 3. 2001 ve věci *Streletz, Kessler a Krenz proti Německu*, stížnosti č. 34044/96, 35532/97 a 44801/98, bod 82.; či rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 12. 2. 2008 ve věci *Kafkaris proti Kypru*, stížnost č. 21906/04, bod 141.), a jde-li o postupný proces pokračující případ od případu, je v souladu s podstatou daného trestného činu a může být rozumně předvídan (srov. např. rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 19. 9. 2008 ve věci *Korbely proti Maďarsku*, stížnost č. 9174/02, bod 71.; rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 17. 5. 2010 ve věci *Kononov proti Lotyšsku*, stížnost č. 36376/04, bod 185.; rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 17. 9. 2009 ve věci *Scoppola proti Itálii*, stížnost č. 10249/03, bod 101.; či rozsudek ESLP ze dne 6. 7. 2021 ve věci *Norman proti Spojenému království*, stížnost č. 41387/17, bod 60.), a to i jde-li o judikaturní obrat zapříčiněný zásadním celospolečenským vývojem ohledně určité otázky (srov. např. rozsudek ESLP ze dne 22. 11. 1995 ve věci *S. W. proti Spojenému království*, stížnost č. 20190/92, bod 41.). Porušení čl. 7 odst. 1 Úmluvy nemůže být shledáno ani v takové situaci, v níž je v daném trestním řízení poprvé řešena určitá interpretační otázka, pokud je její řešení předvídatelné v souladu s podstatou daného trestného činu (srov. např. rozsudek ESLP ze dne 6. 3. 2012 ve věci *Huhtamaki proti Finsku*, stížnost č. 54468/09, bod 51.; rozsudek ESLP ze dne 6. 10. 2011 ve věci *Soros proti Francii*, stížnost č. 50425/06, bod 58.; rozsudek ESLP ze dne 25. 7. 2013 ve věci *Khodorkovskiy a Lebedev proti Rusku*, stížnosti č. 11082/06 a 13772/05, bod 785.; či rozsudek ESLP ze dne 28. 5. 2020 ve věci *Georgouleas a Nestoras proti Řecku*, stížnosti č. 44612/13 a 45831/13, bod 57.).

32. Podle § 1 trestního zákoníku je čin trestný, jen pokud jeho trestnost byla zákonem stanovena dříve, než byl spáchán. Podle § 2 odst. 1 trestního zákoníku se

trestnost činu posuzuje podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán; podle pozdějšího zákona se posuzuje jen tehdy, jestliže to je pro pachatele příznivější.

33. Zákaz retroaktivity je vnímán v trestním právu hmotném jednak jako požadavek na stanovení trestnosti činu zákonem, tedy nikoliv podzákoným právním předpisem, jednak jako požadavek, aby se tak stalo předtím, než byl tento čin spáchán (srov. např. ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 41nn). Tento zákaz se vztahuje jak na trestní zákony, tak na zákony mimotrestní, na něž trestní zákony odkazují [srov. např. ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 42; DRAŠTÍK, Antonín a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. K § 1. Citováno dle: ASPI (právní informační systém), bod 5.; či ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 10nn]. I trestněprávní doktrína připouští incidentní retrospektivitu judikatury v trestních věcech, ovšem pokud by její vývoj byl pro pachatele nepředvídatelný např. v důsledku zásadní rozšířené rozštěpenosti judikatury existující v době spáchání činu, která tehdy nebyla sjednocena k tomu příslušejícím způsobem, v otázce, která je rozhodná pro závěr o stěžovatelově vině, přičemž jednotlivé názorové proudy k ní zastávají přesně opačná stanoviska, může to za určitých okolností zakládat stěžovatelův nevyvarovatelný právní omyl negativní, ovšem k tomu se zásadně vyžaduje, aby takový rozpor existoval na úrovni vrcholných soudů (srov. ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 28nn).

34. Podle § 4 odst. 1 věty druhé zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů (dále jen „zákon o technických požadavcích“), nejsou české technické normy obecně závazné.

35. Závaznost jim však může přiznat zvláštní právní předpis, ujednání stran či učinění prohlášení o shodě [srov. KLABUSAYOVÁ, Naděžda. *Zákon o obecné bezpečnosti výrobků. Zákon o technických požadavcích na výrobky*. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016. K § 1 zákona o technických požadavcích na výrobky. Citováno dle: ASPI (právní informační systém)]. Odkaz právního předpisu může mít povahu výlučnou, v kterémžto případě technická norma doplňuje ustanovení právního předpisu a stává se vlastně jeho součástí, nebo indikativní, a pak představuje jednu z možností, jak požadavkům právního předpisu dostát [srov. náleží sp. zn. Pl. ÚS 40/08 ze dne 26. 5. 2009 (N 120/53 SbNU 501; 241/2009 Sb.), bod 53.].

36. České technické normy mohou v trestním právu konkretizovat obsah požadavku na předvídaní způsobení poruchy či ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem, ovšem neplatí ohledně nich zásada *iura novit curia*, ale musí se dokazovat [srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 7. 1987, sp. zn. 6 Tz 35/87 (publ. jako Rt 28/1988 SbSRS)]. Může totiž jít pouze o konkretizaci již zákonem uložené povinnosti [srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 5. 2021, sp. zn. 7 Tdo 309/2021 (publ. jako Rt 14/2022)]. Tyto technické normy však zavazují pouze ty subjekty, které mají zákonnou povinnost podle nich postupovat [srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 1989, sp. zn. 1 Tz 45/89 (publ. jako Rt 45/1990)].

VI.

Aplikace obecných východisek na případ stěžovatele

37. Po vztažení obecných východisek na nynější věc Ústavní soud dospěl k závěru, že námitka 1) není důvodná.

38. Předně na stěžovatelovu věc nedopadá zákaz retroaktivity trestněprávních norem, což ani sám stěžovatel netvrdí, neboť se domáhá zákazu jejich retroaktivního výkladu, resp. retroaktivního výkladu norem mimotrestních. Ani Ústavní soud není názoru, že by ve stěžovatelově věci došlo k ústavně reprobované retroaktivní aplikaci právních předpisů. Rámec přezkumu se proto omezuje toliko na otázku, zda výklad právní úpravy, pod níž byl subsumován předmětný skutek, odpovídá požadavkům předvídatelnosti či ochrany legitimního očekávání.

39. Analyzuje-li Ústavní soud stěžovatelovu situaci prizmatem odpovídajících shora nastíněných východisek, registruje několik podstatných skutečností, které nepopírá ani stěžovatel, ani přílohy ústavní stížnosti či další ve věci opatřené podklady. Zaprvé, nebylo prokázáno, že by v době předmětného skutku svědčil ve stěžovatelův prospěch ustálený výklad povinností revizního technika při výchozí revizi, tedy že by v té době existovala ustálená judikatura, podle níž by bylo přípustné provádět tyto revize na jiném než zcela dokončeném zařízení, tedy že by postup revize fotovoltaické elektrárny bez nainstalovaných fotovoltaických panelů byl výslovně v judikatuře považován za postup *secundum et intra legem*. Za druhé, nebylo zjištěno, že by se na postup při výchozí revizi fotovoltaické elektrárny vztahovala technická norma, která by detailně tyto povinnosti upravovala a které by právní předpis přiznal právní závaznost. Za třetí, stěžovatel byl v postavení revizního technika, tedy v postavení vyžadujícím splnění zvláštních veřejnoprávních povinností za účelem zajištění spolehlivosti a profesionálního provedení revizí. Za čtvrté, obecné soudy nečinily skutková zjištění, že stěžovatel v předmětných revizních zprávách absenci nainstalovaných fotovoltaických panelů zamlčel, nýbrž že v nich aktivně uvedl informace, které byly v rozporu s realitou a byly klamavé, neboť z nich vyplývalo, že revize byly provedeny v situaci, kdy fotovoltaické panely již byly nainstalovány (jejich absence nebyla uvedena v seznamu položek, na nichž revize nebyla prováděna, popis zařízení v revizní zprávě obsahoval popis fotovoltaických panelů bez jakékoliv upřesňující zmínky, stěžovatel ve zprávě uvedl i druhy panelů, které nebyly zmíněny v technické dokumentaci, již měl k dispozici atd.).

40. Význam skutečnosti, že v době předmětného skutku neexistoval ustálený výklad, který by svědčil ve stěžovatelův prospěch, spočívá v tom, že stěžovatel nemůže úspěšně namítat porušení předvídatelnosti práva na základě neočekávané judikатурní změny právního názoru či nepřehledně rozkolísané rozhodovací praxe, z níž by nebylo možno jednoznačně dovodit, kterým právním názorem se měl stěžovatel řídit. Ústavní soud tedy zohlednil pouze to, zda v době spáchání předmětného skutku byl výklad, že výchozí revize je povoleno provádět jen na kompletně hotovém zařízení, předvídatelným, resp. zda byl tento výklad ve stěžovatelově věci vůbec relevantní pro posouzení otázky, zda stěžovatel mohl úspěšně a s dostatečnou určitostí předvídat, že spáchání předmětného skutku může být kvalifikováno jako pomoc k trestnému činu podvodu.

41. Neexistence ustanovení právního předpisu, které by přiznávalo závaznost určité technické normě a které by na ni odkazovalo, má ten důsledek, že na danou technickou normu se zákaz retroaktivity v neprospěch vůbec nevztahuje. Ústavní soud k tomu upřesňuje, že zákaz retroaktivity v neprospěch pachatele, jakož i příkaz retroaktivity v jeho prospěch podle čl. 40 odst. 6 Listiny se na technickou normu vztahuje pouze tehdy, jestliže na ni mimotrestní právní předpis odkazuje tzv. výlučným odkazem, v jehož důsledku se taková norma stává součástí právního předpisu a nabývá obecné normativní závaznosti. Pokud však takový závazný, resp. zavazující odkaz na konkrétní technickou normu v mimotrestním předpise neexistuje, pak tato není obecně závazná a čl. 40 odst. 6 Listiny se na ni vůbec nevztahuje. V takovém případě představuje technická norma pouze skutkovou okolnost a závěr o vině pachatele v důsledku jejího porušení lze učinit pouze tehdy, jestliže pachatel právně platným způsobem přejal povinnost se jí řídit (např. smluvně, v rámci pokynu zaměstnavatele při výkonu závislé práce atd.). Pokud tato podmínka není splněna, lze k ní toliko přihlížet při subsumpci skutkového stavu pod právní normu stanovující obecně vymezenou povinnost k opatrnosti či obezřetnosti, ať už je obsažena v trestním, či mimotrestním zákoně jako k jednomu z relevantních, ale nevýlučných hledisek, a to jen má-li taková technická norma k danému trestnému činu vztah, zejména je-li běžně dodržována osobami v obdobném postavení, jaké měl pachatel, při plnění povinností, jejíž porušení se pachateli klade za vinu. Trestní odpovědnost stěžovatele tedy nemohla být vyvozena toliko na základě skutečnosti, že porušil technickou normu, nebyla-li v daném případě pro něj závazná. To však stěžovateli za vinu ani kladeno nebylo.

42. Skutečnost, že stěžovatel byl revizním technikem, tedy kvalifikovanou osobou, je důležitá proto, že si jako odborník byl vědom účelu předmětných revizí i významu jednotlivých jím do předmětných zpráv uváděných informací. Jakkoli v nynější věci Ústavní soud považuje později dotvořený právní názor, k němuž dospěly obecné soudy, tedy že výchozí revize již v době předmětného skutku vyžadovaly provedení na již zcela dokončených fotovoltaických elektrárnách, za dostatečně předvídatelný pro revizní techniky jako kvalifikované osoby, v nynější věci vůbec nejde o to, zda se tento právní názor zakládal výlučně na retroaktivní aplikaci technických norem a zda to vzhledem k otázce jejich (ne)závaznosti bylo přípustné, či zda měla být přiznána ochrana stěžovatelově právnímu názoru, tedy že mohl provést předmětné revize i při nenainstalovaných fotovoltaických panelech.

43. *Sedes materiae* by totiž i v takovém případě tkvěl v tom, že podle skutkového klíčového závěru obecných soudů, jenž Ústavní soud nemá důvodu v nynějším případě přezkoumávat, stěžovatel pozitivně uváděl v revizních zprávách nepravdivé informace s cílem vyvolat mylný dojem, že revize byly provedeny na kompletně dokončené předmětné elektrárně, tedy včetně osazených a řádně zapojených fotovoltaických panelů. Stěžovatel nikdy v průběhu řízení před obecnými soudy ani nyní v řízení o ústavní stížnosti vážně netvrdil, že by v předmětné době bylo možno příslušné právní předpisy vztahující se k provádění výchozích revizí fotovoltaických elektráren vykládat tak, že revizní technik směl v předmětných revizních zprávách uvádět nepravdivé informace.

44. Ústavní soud tedy uzavírá, že v nynější věci nebyla žádná ústavně zaručená stěžovatelova základní práva či svobody porušena tím, že předmětný skutek obecné soudy kvalifikovaly jako pomoc k trestnému činu podvodu.

VII. K dalším stěžovatelovým námitkám

45. Ostatní stěžovatelovy námitky Ústavní soud nevyhodnotil ani jako potenciálně způsobilé odůvodnit závěr o porušení jeho ústavně zaručených základních práv či svobod. Konkrétně k nim Ústavní soud uvádí následující:

46. Námitka 2) nemohla na závěrech vtělených výše do části VI. tohoto nálezu ničeho změnit. Jak bylo rozvedeno již výše, napadená rozhodnutí na vyřešení této otázky vůbec nespočívala. Nadto katalog dovolacích důvodů podle § 265b trestního řádu neobsahuje obdobu dovolacího důvodu podle § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, spočívající v potřebě posoudit již jednou vyřešenou právní otázku jinak. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu, spočívající v nesprávném hmotně právním posouzení, tedy není automaticky naplněn vždy, když nižší soudy posoudily určitou otázku v souladu s ustálenou judikaturou, ale dovolatel se domnívá, že je třeba ji změnit. Pokud Nejvyšší soud jako dovolací soud takovou potřebu neshledá a aplikaci hmotného práva v daném případě vyhodnotí jako korektní, nemůže představovat porušení práva dovolatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny, pokud dovolání odmítne podle § 265i odst. 1 písm. e) trestního řádu tak, jako v nynějším případě.

47. Námitce 3) Ústavní soud rovněž legitimitu nepřiznává. Obecné soudy stěžovateli dostatečně vysvětlily, proč stěžovatelův čin nelze považovat za společensky škodlivý pod tzv. spodní hranicí trestnosti. Domáhá-li se stěžovatel izolovaného posuzování svého jednání, nemá takový požadavek oporu v podústavním právu. Podle § 24 odst. 2 trestního zákoníku se i na trestní odpovědnost účastníka užije ustanovení o trestní odpovědnosti a trestnosti pachatele, nestanoví-li trestní zákon jinak, přičemž odborná literatura i rozhodovací praxe sice připouští, že v případě pomoci je možné zvažovat přímé použití zásady subsidiarity trestní represe (srov. ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 351; ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 446; či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2017, sp. zn. 6 Tdo 1606/2016, bod 39.), ovšem v zásadě toliko tehdy, je-li pomoc zcela zanedbatelné intenzity. Rovněž zanedbatelný kauzální význam pomoci pro jednání hlavního pachatele může odůvodnit za určitých okolností závěr, že mezi pomocí a hlavním trestným činem není dána příčinná souvislost, a proto nelze vyvodit trestní odpovědnost pomocníka (srov. ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 438). Ani jedna z těchto okolností však ve stěžovatelově případě není dána.

48. V nynější věci je rozhodujícím fakt, že stěžovatel se podle skutkových závěrů obecných soudů, které nepřisluší Ústavnímu soudu přezkoumávat, úmyslně podílel na spáchání trestného činu s mimořádně vysokou zamýšlenou škodou, a to jako pomocník podle § 24 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku, přičemž se jednalo o pomoc nezbytnou (*conditio sine qua non*), bez níž by se hlavní pachatelé o čin ani nemohli pokusit, neboť bez nepravdivých revizních zpráv by nikdy nemohli dosáhnout včasného získání licence.

49. Stěžovatel ve prospěch hlavních pachatelů rovněž vědomě uváděl nepravdivé informace jako osoba, již tížila zvláštní zákonná povinnost v dané situaci do předmětných revizních zpráv zahrnout pouze informace pravdivé, neboť na těchto revizních zprávách do značné míry závisel řádný průběh dalších navazujících veřejnoprávních řízení (stavebního, o udělení licence), u nichž je značný veřejný zájem na tom, aby jejich výsledku bylo dosahováno pouze v souladu s úplně a pravdivě zjištěným skutkovým stavem. Stěžovatelovo jednání se tedy přičilo samotné podstatě smyslu předmětných revizí a jeho role jako revizního technika. Tvrzení, že by společenská škodlivost stěžovatelovy pomoci byla vzhledem ke všem relevantním okolnostem nepatrná, či že by měla kauzálně pouze zcela zanedbatelný význam, by tak ve zjištěném skutkovém stavu nemělo žádný podklad.

50. Ústavní soud nemohl dát stěžovateli za pravdu ani ve zbytku námitky 3), v níž se stěžovatel dovolává odborné literatury. Přehlíží totiž, že ve stejném díle je doslova hned v dalším odstavci i dále s odkazem na rozhodovací praxi uvedeno, že uplatnění soukromoprávních nároků zásadně trestní odpovědnost nevylučuje (srov. ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 162 a 168), jakož i že nelze přihlížet k chování pachatele po činu (srov. ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 169). Důvodem pro uplatnění tzv. přímé aplikace zásady subsidiarity trestní represe není ani délka trestního stíhání či doba uplynulá od spáchání činu či chování pachatele po činu.

51. Ústavní soud ve své rozhodovací praxi formuloval tezi, že v takových případech je prostředkem zhojení nedůvodných průtahů a klesajícího veřejného zájmu na potrestání zmírnění právních následků činu, nikoliv zastavení trestního stíhání [srov. např. nález sp. zn. I. ÚS 741/17 ze dne 26. 9. 2017 (N 182/86 SbNU 877), bod 27.], obecné soudy poté tento požadavek precizovaly výslovně tak, že délka trestního řízení ani doba od spáchání činu nejsou způsobilé odůvodnit přímou aplikaci § 12 odst. 2 trestního zákoníku [srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 1. 2020, sp. zn. 5 Tdo 1018/2019 (publ. jako Rt 41/2020)], jakož ani chování pachatele po činu [srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 6. 2018, sp. zn. 5 Tdo 677/2018 (publ. jako Rt 52/2018-II. SbSRS)].

52. Souhlasit nelze ani s tím, že by ve stěžovatelově případě nebylo na místě uplatnění represivní funkce trestního práva, již stěžovatel mylně ztotožňuje toliko s eliminací, tedy se zabráněním v dalším páchaní trestného činu. Represivní funkce trestního práva totiž představuje vyjádření morálního odsudku za spáchaný trestný čin a dává průchod potrestání pachatele v užším slova smyslu, tedy ve smyslu nazírání trestného činu klasickými teoriemi trestního práva jako zlo, na které státní moc reaguje taktéž zlem, tedy určitou strážní či nepohodou, kterou pachatel takového činu musí vytrpět (srov. např. ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 4).

53. Ačkoliv moderní trestní právo klade stále větší důraz na preventivní, rehabilitační a satisfakční funkce trestního práva, ani moderní demokratický a právní stát se zcela represivní funkce trestního práva nevzdává, ale vyvažuje preventivní a represivní funkci tak, aby představovala dialektickou jednotu (srov. např. ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. 8. přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 36), resp. jednotu trestní prevence a represe (srov. KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. *Trestní právo*

hmotné. Obecná část. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 18). Jakkoliv tedy represivní funkci trestního práva nelze přeceňovat či favorizovat oproti ostatním jeho funkcím, nelze ani opomíjet, že právě represe, tedy restrikce či imperativ negativně a ve srovnání s jinými právními odvětvími typově nejintenzivněji se projevující ve sféře pachatele, představuje specifický základní prvek metody trestněprávní regulace. Z ústavního hlediska je proto přípustné, aby od trestní represe nebylo upuštěno za situace, kdy jedinou nenaplněnou funkcí vyvození odpovědnosti je represivní funkce v užším slova smyslu (tj. vlastního postihnutí ve smyslu negativního působení na pachatele), jestliže je následně při volbě a ukládání právního následku trestného činu dostatečně zohledněno naplnění všech ostatních funkcí.

54. Skutečnost, že stěžovatel již dále žádný trestný čin nespáchal, tedy rovněž nemůže představovat z hlediska aplikace zásady subsidiarity trestní represe zásadní a převažující bod, neboť stěžovatel by při aprobaci této myšlenky nepocítil sebemenší působení negativních důsledků trestní odpovědnosti přesto, že významným způsobem napomohl spáchání trestného činu, jehož plánovaný rozsah byl enormní, a který svým důsledkem nesměřoval proti soukromoprávním zájmům, ale v konečném důsledku proti veřejným rozpočtům. Stěžovateli byly přitom přes mimořádnou škodu, která měla být činem způsobena, i významu jeho příspěví k činu hlavních pachatelů uloženy pouze alternativní tresty, tedy Ústavní soud nemá za to, že by se naplněním ostatních funkcí trestního postihu v jeho konkrétním případě obecné soudy dostatečně při úvahách o právních následcích trestného činu nezabývaly.

55. Na námitku 4) Ústavní soud reflektuje tak, že stěžovatel ji činí na adresu Nejvyššího státního zastupitelství, avšak žádné jeho rozhodnutí ústavní stížností nenapadá. Vyjádření v řízení o dovolání rovněž nelze považovat za jiný zásah orgánu veřejné moci ve smyslu čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy ve spojení s § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu.

56. Ta část námítky 4), jíž stěžovatel tvrdí, že Nejvyšší soud odlišně posuzoval argumentaci ohledně nejasnosti náležitostí revizní zprávy v jeho případě a v případě svědka P., nemůže na věci ničeho změnit, neboť, jak bylo již uvedeno výše v části VI. tohoto nálezu, podstata závěru obecných soudů o stěžovatelově vině se nezakládala na obsahových požadavcích revizních zpráv, ale na tom, že bez ohledu na ně v nich stěžovatel výslovně uváděl nepravdivé informace. Nelze přisvědčit ani tomu, že by Nejvyšší soud dospěl dvakrát v téže věci k rozdílným závěrům.

57. V usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 5. 2022, sp. zn. 3 Tdo 347/2022, jímž byla napadená rozhodnutí zrušena ve vztahu k jedné ze stěžovatelových spoluobviněných, rozlišil nároky na znalosti požadavků na provedení revizí u stavebního úřadu, Energetického regulačního úřadu a u samotného revizního technika, jemuž i podle závěrů tohoto usnesení bylo již v předmětné době zřejmé, že revize musí být prováděna toliko na již dokončené stavbě; v daném případě se však jednalo o vedoucí stavebního úřadu, která rozhodovala o povolení předčasného užívání, přičemž Nejvyšší soud dospěl k závěru, že pro vydání tohoto rozhodnutí se nevyžadovalo úplné dokončení stavby (srov. s. 17 a násl. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 5. 2022, sp. zn. 3 Tdo 347/2022). Na s. 20 tohoto odkazovaného usnesení Nejvyšší soud přitom výslovně přebírá závěr nižších soudů, že stěžovatel uváděl v předmětných revizních zprávách nepravdivé údaje. Nelze

tedy uzavřít, že by odkazované a napadené usnesení Nejvyššího soudu byla ve vzájemném rozporu.

58. Vyjádřil-li Nejvyšší soud v odkazovaném usnesení svůj nesouhlas s hodnocením dokumentů vyhotovených svědkem P., učinil tak pouze v tom smyslu, že i jím vyhotovené dokumenty mohly obsahovat nepravdivé údaje, že z nich nebylo možno seznat, že jsou pouze nezávazné, a že jimi tedy mohlo dojít k uvedení stavebního úřadu v omyl (srov. s. 20nn usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 5. 2022, sp. zn. 3 Tdo 347/2022). Stěžovatelovo odsouzení však na takto zpochybněném závěru o povaze dokumentů vyhotovených svědkem P. nestojí.

59. Nižší soudy na tyto dokumenty a svědkovu výpověď odkazovaly pouze podpůrně v tom smyslu, že tento svědek měl projevit neochotu revizní zprávy nevypracovat, což obecné soudy vzaly jako indicii, z níž měl i stěžovatel vyvodit, že něco s předmětnou elektrárnou není v pořádku. I kdyby tato skutečnost byla zpochybněna, závěr o stěžovatelově vině ob stojí i bez ní, neboť se nezakládá výlučně na ní. Jak bylo opakovaně zdůrazněno, obecné soudy stěžovatelovu vinu dovodily zejména ze skutečnosti, že uváděl v předmětných revizních zprávách vědomě nepravdivé údaje na základě revize, kterou sám provedl, což není nijak ovlivněno, co mohl, či nemohl z počínání svědka P. odtušit ohledně stavu předmětné elektrárny. Nelze tak přisvědčit ani stěžovatelovu názoru vtěleném do jeho repliky, že případným neprokázáním skutečnosti, zda jiný revizní technik odmítl vypracování revizní zprávy, případně i z jakých důvodů, by samo o sobě mohlo vylučovat závěr o naplnění subjektivní stránky stěžovatelem, neboť ten byl založen na jiných skutkových zjištěních.

60. Jak Ústavní soud ověřil ze spisového materiálu, námitka 5) se nezakládá na pravdě. Jak vyplývá z pokynu kanceláři na č. l. 6141 a z přiložené doručky, vyjádření Nejvyššího státního zastupitelství bylo stěžovatelově obhájci dodáno s průvodním dopisem na č. l. 6143 do datové schránky dne 25. 4. 2022 v 12:01:03 hod a doručeno téhož dne v 13:26:50 hod, když se do této datové schránky přihlásila oprávněná osoba. Nelze rovněž opomenout, že stejným způsobem bylo zadáno a doručeno stejné vyjádření i obhájci stěžovatelova spoluobviněného, který na ně ve stanovené lhůtě reagoval. Stěžovatel se ve své ústavní stížnosti s těmito skutečnostmi nijak nevypořádává. Stejně tak neposkytl žádné uspokojivé vysvětlení ani ve své replice. Stěžovatel tedy toliko požádal o to, aby mu byla zaslána předmětná doručka, tedy ani při této příležitosti doručení nepopřel. Výše sub 21. pak Ústavní soud vyložil, proč této stěžovatelově žádosti nevyhověl.

61. Za těchto okolností stěžovatel účinně nezpochybnil, že by k tomuto doručení došlo, a při absenci bližší argumentace z jeho strany se Ústavní soud dále touto námitkou nezabýval, neboť tím by již doplňoval stěžovatelovu argumentaci, což není jeho rolí (srov. např. nález sp. zn. III. ÚS 808/22 ze dne 2. 11. 2022, bod 71.), a odmítl ji jako založenou na nepravdivé informaci.

62. Konečně k námitce 6) Ústavní soud připomíná, že zamítnout důkazní návrh lze v zásadě jen z důvodu jeho irelevance, vypovídací impotence či redundance ve vztahu k prokazované skutečnosti [srov. např. nález sp. zn. III. ÚS 3320/09 ze dne 18. 3. 2010 (N 60/56 SbNU 643); nález sp. zn. I. ÚS 733/01 ze dne 24. 2. 2004 (N 26/32 SbNU 239);

či usnesení sp. zn. III. ÚS 359/05 ze dne 23. 9. 2005 (U 22/38 SbNU 579)]. Zamítnutí důkazního návrhu obviněného je soud povinen zdůvodnit [usnesení sp. zn. IV. ÚS 449/03 ze dne 15. 4. 2004 (U 22/33 SbNU 445)]. Vadu tzv. opomenutého důkazu také může založit zamítnutí důkazního návrhu na provedení znaleckého posudku k prokázání skutečnosti, k níž je třeba odborných znalostí, jež hodlá obecný soud místo toho nahradit vlastním posouzením [srov. např. nález sp. zn. II. ÚS 1904/20 ze dne 10. 2. 2021; nález sp. zn. III. ÚS 1330/11 ze dne 15. 3. 2012 (N 54/64 SbNU 673)].

63. V nynějším případě je však zřejmé, že se s důkazním návrhem stěžovatele vypořádal nalézací soud zcela uspokojivě již v bodě 45. zprošťujícího rozsudku, kde uvedl, že znalecký posudek vypracovaný pro účely jiného řízení (správního řízení soudního) považoval v nynější trestní věci za odborné vyjádření a jako takové je řádně provedl, nepovažoval však za nutné přibírat jeho zhotovitele ke stejným otázkám ještě znovu jako znalce i pro trestní řízení, neboť na obsahu by se tím ničeho neměnilo. K porušení práv stěžovatele tak tímto postupem zjevně nedošlo, neboť nalézací soud vyhodnotil po věcné stránce obsah předmětných dokumentů zcela v souladu s trestním řádem, rovněž je provedl v hlavním líčení a vyvodil z nich závěry, které ve zprošťujícím rozsudku významně přispěly ke zproštění stěžovatele obžaloby. Následná změna právního názoru nalézacího soudu v důsledku závazného pokynu odvolacího soudu na tom nemohla ničeho změnit.

64. Stejně to platí i pro stěžovatelem navrhované provedení důkazu rozsudkem, neboť, jak správně konstatovaly obecné soudy, tímto důkazem neměla být prokázána žádná skutečnost, nýbrž podpořena stěžovatelova právní argumentace. Nešlo tak vůbec o důkaz, ale o právní argument, s nímž se obecné soudy vypořádaly.

VIII. Závěr

65. Nosné právní závěry tohoto nálezu, které jsou ve smyslu čl. 89 odst. 2 Ústavy závazné pro všechny, jsou vyjádřeny v bodech 41., 43. až 44., 52. a 53. tohoto nálezu.

66. Protože Ústavní soud neshledal ústavní stížnost zjevně neopodstatněnou, ale zároveň ji neshledal ani důvodnou, neboť napadenými rozhodnutími obecných soudů k porušení ústavně zaručených základních práv a svobod stěžovatele nedošlo, rozhodl o návrhu mimo ústní jednání a bez přítomnosti účastníků dle ustanovení § 82 odst. 1 zákona o Ústavním soudu tak, že ústavní stížnost zamítl.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 21. března 2023

Tomáš Lichovník
předseda senátu

Právní věty:

I. Zákaz retroaktivity v neprospěch pachatele, jakož i příkaz retroaktivity v jeho prospěch podle čl. 40 odst. 6 Listiny se na technickou normu vztahuje pouze tehdy, jestliže na ni mimotrestní právní předpis odkazuje tzv. výlučným odkazem, v jehož důsledku se taková norma stává součástí právního předpisu a nabývá obecné normativní závaznosti.

II. Pokud však takový odkaz v mimotrestním předpise neexistuje, pak se na ni čl. 40 odst. 6 Listiny vůbec nevztahuje. V takovém případě představuje technická norma pouze skutkovou okolnost a závěr o vině pachatele v důsledku jejího porušení lze učinit pouze tehdy, jestliže pachatel právně platným způsobem přejal povinnost se jí řídit. Pokud tato podmínka není splněna, lze k ní toliko přihlížet při subsumpci skutkového stavu pod právní normu stanovující obecně vymezenou povinnost k opatrnosti či obezřetnosti, ať už je obsažena v trestním, či mimotrestním zákoně jako k jednomu z relevantních, ale nevýlučných hledisek, a to jen má-li taková technická norma k danému trestnému činu vztah, zejména je-li běžně dodržována osobami v obdobném postavení, jaké měl pachatel, při plnění povinností, jejíž porušení se pachateli klade za vinu.

III. Represivní funkci trestního práva nelze přeceňovat či favorizovat oproti ostatním jeho funkcím. Nelze ale ani opomíjet, že právě represe, tedy restrikce či imperativ negativně a ve srovnání s jinými právními odvětvími typově nejintenzivněji se projevující ve sféře pachatele, představuje specifický základní prvek metody trestněprávní regulace. Z ústavního hlediska je proto přípustné, aby od trestní represe nebylo upuštěno za situace, kdy jedinou nenaplněnou funkcí vyvození odpovědnosti je represivní funkce v užším slova smyslu (tj. vlastního postihnutí ve smyslu negativního působení na pachatele), jestliže je následně při volbě a ukládání právního následku trestného činu dostatečně zohledněno naplnění všech ostatních funkcí.